

**Georgien &
konflikt**

**Georgia &
conflict**

KONFLIKTEN I GEORGIEN

I augusti 2008 drabbades invånarna i Georgien och utbrytarregionerna Abchazien och Sydossetien återigen av krig när väpnad konflikt utbröt mellan georgisk och rysk militär inne i Sydossetien. Människor dödades och tusentals tvingades att fly. Både Georgien och Ryssland har skrivit under ett avtal om eldupphör, men situationen är fortfarande spänd och ryska trupper har stannat på georgiskt territorium.

SITUATIONEN I området har varit spänd sedan Sovjetunionen, där Georgien och utbrytarregionerna ingick, föll samman i början av 1990-talet. Abchazien och Sydossetien ville bli självständiga och båda hamnade i krig med Georgien. Kriget tog slut efter ett par år, men fredsprocesserna har långa perioder legat nere och oroligheter har förekommit under hela tiden.

Sedan inbördeskrigen i början av 1990-talet lever flera hundratusen människor som internflyktingar i Georgien utan möjlighet att återvända hem. Den väpnade konflikten 2008 innebar att ytterligare tusentals människor tvingades att fly.

Hur framtidens erutärosäkert. Krisen i Georgien har fått mycket uppmärksamhet på grund av att Ryssland, EU och USA har starka intressen i regionen, bland annat för områdets stora gas- och oljefyndigheter. Ryssland har som enda land erkänt Abchazien och Sydossetien som självständiga stater, vilket kritiserats av både EU och USA.

KVINNOR UTESLUTS FRÅN FREDSFÖRHANDLINGAR

Medan Georgiens och Rysslands ledare under konflikten i augusti 2008 anklagade varandra för folkmord och övergrepp pågick sedan många år

ett aktivt arbete för fred bland människor och i organisationer i området. Kvinnoorganisationer från Abchazien, Sydossetien och Georgien har i över ett decennium fört dialog och samtal över gränserna och arbetat för fredliga lösningar av konflikterna i södra Kaukasien. De har utbildat kvinnor i förhandlingstekniker och konflikthantering i regionen, analyserat fredsplaner och föreberett sig på att förhandla. Med stöd i FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 "kvinnor, fred och säkerhet" har de upprepade gånger uppmanat FN, EU och Georgiens president att påbörja fredsförhandlingar och ställt sina kunskaper till förfogande. I de få fredsförhandlingar som genomförts efter kriget på 1990-talet har i stort sett inga kvinnor deltagit.

Kriget i Georgien i augusti 2008 har bidragit till ökad misstro och rädsla mellan de olika grupperna. Förstörd infrastruktur och militära avgränsningar har försvårat kommunikationen och ökat segregeringen. Det hindrar inte kvinnoorganisationer att fortsätta sin dialog och att stödja varandra. Samtalen fortsätter, trots att kvinnorna har olika syn på orsakerna till våldet. I det förtroendeskapande arbetet framöver i regionen behövs deras nätverk och erfarenheter för att bygga hållbar fred.

GEORGIEN – LÅNG VÄG KVAR FÖR FRED OCH DEMOKRATI

Georgien har uppmärksammats för sin fredliga utveckling mot demokrati. Men på senare år har det kommit flera oroande rapporter om situationen i landet. Konflikten om Sydossetien i augusti 2008 har ytterligare stannat av utvecklingen. De olösta konflikterna och fattigdom präglar vardagen och hundratusentals människor lever som internflyktingar i landet. Framtiden ser osäker ut.

GEORGIENS nuvarande president Michail Saakasjvili tillträdde 2003 efter den så kallade Rosenrevolutionen där människor samlades i massdemonstrationer för demokrati. Trots reformer och framgångar talar många om en tillbakagång de senaste åren. 2007 demonstrerade återigen tiotusentals människor för demokrati och mänskliga rättigheter på gatorna i Georgiens huvudstad Tbilisi. Demonstrationerna slogs ner och kritisk media stängdes. Journalister och människor aktiva i oppositionen misshandlades.

President- och parlamentsvalen 2008 kritiserades kraftigt av lokala valobservatörer och människorättsorganisationer. De kritiserade också att omvärlden inte reagerade. Förtroendet bland georgier för president Michail Saakasjvili är i allmänhet lågt. Men konflikterna om utbrytarrepublikerna har stärkt stödet för Saakasjvili, som manar till nationellt enande.

Kvinnors situation i Georgien är dålig när det gäller hälsa, säkerhet, ekonomi och möjligheter

att delta i beslutsprocesser. Arbetslösheten i Georgien är hög och cirka 50 procent av befolkningen lever i fattigdom. Kvinnor är fattigare än män, de äger sällan mark eller hus eller andra ekonomiska resurser.

Höga kostnader för preventivmedel, okunskap om familjeplanering, många aborter, hög barna- och mödradödlighet, missfall och könssjukdomar visar på bristande sexuella och reproduktiva rättigheter.

Människohandel med kvinnor för sexuellt utnyttjande ökar i Georgien. Våld mot kvinnor är vanligt förekommande, liksom traditionen med brudkidnappning på flera ställen i regionen. Rörelsefriheten för unga kvinnor har minskat.

Kvinnors mänskliga rättigheter är numera skyddade i lagstiftningen men det finns ingen effektiv uppföljning av att lagarna efterlevs.

I praktiken är det nästan uteslutande icke-statliga kvinnoorganisationer som arbetar för ett jämställt samhälle.

ABCHAZIEN OCH SYDOSSETIEN KRÄVER SJÄLVSTÄNDIGHET

SÄKERHETSSITUATIONEN i Abchazien har under 2008 förvärrats. Kriminaliteten är hög och militära aktiviteter fortsätter att skapa oro.

Fredssamtalen mellan Abchazien och Georgien strandade helt under 2006 i de spända relationer som uppstod mellan Ryssland och Georgien i samband med att georgisk polis och militär gick in i Kodoridalen och att ryska diplomater avslöjades som spioner. Ryssland svarade med att förbjuda import av för Georgien viktiga exportvaror och skickade hem georgiska gästarbetare från Ryssland. Sedan den väpnade konflikten i Sydossetien i augusti 2008 finns rysk militär på plats även i Abchazien.

Abchazien insisterar på självständighet, vilket stöds av Ryssland, men Georgien är fast besluten att behålla regionen inom sitt territorium och att flyktingar ska få återvända. I praktiken har Georgien inte haft kontroll över Abchazien sedan kriget i början av 1990-talet. Abchazien är idag ekonomiskt beroende av Ryssland.

SÄKERHETSSITUATIONEN i Sydossetien har nått ett bottenläge efter den väpnade konflikten i augusti 2008. Människor med georgisk etnicitet har inte kunnat återvända och många människors hus har plundrats och bränts ner.

Sedan konflikten mellan Sydossetien och Georgien i början av 1990-talet har vardagen präglats av rädsla och spänningar. Byar och samhällen är i huvudsak uppdelade efter etnicitet och människors rörelsefrihet hindras av vägspärrar mellan byarna.

Flera kvinnor som ingår i Kvinna till Kvinns nätverk har arbetat för att det ska bli lättare att resa och träffas i området. Till exempel genom att ordna tillstånd hos myndigheter för att slippa trakasserier. Trots framgångar upplevde georgiska och ossetiska kvinnor problem och motstånd. Inte i varandras olika etniska tillhörighet utan från myndigheter och i politiken.

KVINNOR, FRED OCH SÄKERHET

ATT ALLA BERÖRDA grupper ska få delta i fredsprocesser kan låta som en självklarhet. Men i nästan alla fredsförhandlingar deltar bara den del av samhällets aktörer som redan har makt, till exempel politiker och militärer. Majoriteten av dem är män och kvinnor och civilsamhället saknar ofta representation.

Den 31 oktober år 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet". Resolutionen var ett resultat av kvinnoorganisationers arbete för att uppmärksamma kvinnors situation i konflikt. Resolution 1325 handlar om krigets påverkan på kvinnor och kvinnors deltagande i fredsprocesser.

RESOLUTION 1325 SÄGER ATT:

- ▶ **KVINNORS MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I KONFLIKTOMRÅDEN SKA GARANTERAS.**
- ▶ **KVINNOR SKA DELTA PÅ LIKA VILLKOR SOM MÄN OCH PÅ ALLA NIVÅER I KONFLIKTFÖREBYGGANDE OCH FREDSFRÄMJANDE PROCESSER.**
- ▶ **KVINNORS OCH MÄNS JÄMLIKA DELTAGANDE ÄR NÖDVÄNDIGT FÖR ATT UPPNÅ VARAKTIG SÄKERHET OCH FRED.**
- ▶ **FLER KVINNOR SKA DELTA OCH DÅ DELTA PÅ LIKA VILLKOR SOM MÄN I INTERNATIONELLA FREDS- OCH SÄKERHETSFRÄMJANDE OCH HUMANITÄRA INSATSER.**
- FÖR ATT LEVA UPP TILL RESOLUTION 1325 SKA FN:S MEDLEMSLÄNDER UTFORMA HANDLINGSPLANER. DET GÄLLER BÅDE NATIONELLT OCH I INTERNATIONELLA INSATSER. SVERIGES REGERING HAR SEDAN ÅR 2006 EN HANDLINGSPLAN.**

Hur det internationella stödet i kris- och konflikt-drabbade områden utformas har stor betydelse för framtiden. Att många grupper idag lämnas utanför är allvarligt. Med tydliga handlingsplaner och mer kunskap skulle resolution 1325 kunna vara ett verktyg för att inkludera flera parter i fredsprocesser.

I oktober 2007 uppmanade FN:s säkerhetsråd medlemsstaterna att öka sina ansträngningar för att kvinnor ska delta i arbetet att skapa fred och säkerhet.

KVINNOR I FREDSFÖRHANDLINGAR

”Fredssamtal förs fortfarande av dem som startar konflikter snarare än av dem som verkligen är motiverade att skapa fred. Idag finns det få exempel där kvinnor på ett strukturerat sätt fått tillgång till fredsförhandlingar.”

JOANNE SANDLER, VICE CHEF FÖR UNIFEM

FN:s säkerhetsråds resolution 1325 ”Kvinnor, fred och säkerhet” från år 2000 kom till för att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser. Men kvinnoorganisationer får fortfarande kämpa för sin rätt att vara med och påverka framtiden.

Under de 40 fredsförhandlingar som ägt rum i Colombia har ingen kvinna eller representant från civilsamhället deltagit. Efter den senaste fredsförhandlingen 2002 samlades kvinno- rörelsen och arbetar nu tillsammans för att synas och höras så mycket att det ska vara oundvikligt att bjuda in dem till nästa förhandling.

I Kosovo krävde kvinnor från *Kosovo Women's Network* och *Women in Black* i Serbien att kvinnor skulle få delta i förhandlingarna om Kosovos status. Bara en kvinna deltog i en av de officiella delegationerna. *Women's Network* och *Women in Black* genomförde parallellt med de officiella fredsförhandlingar egna förhandlingar.

I Liberia samlades år 2003 kvinnor från olika delar av samhället inför landets 15:e fredsförhandling. Kvinnoorganisationerna krävde att få delta för att nå fred efter det 14-åriga inbördeskriget där kvinnor systematiskt utsatts för övergrepp. Resultatet av kvinnoorga-

nisationernas krav blev att kvinnor för första gången deltog i förhandlingarna som delegater, observatörer och åskådare. De fick igenom några av sina krav som utmanade ojämlika maktstrukturer i samhället.

Liberia visar att fredsprocesser är en möjlighet att bryta traditioner, strukturer och lagar som diskriminerar kvinnor. Idag leds Liberia av president Ellen Johnson-Sirleaf och det finns kvinnor på flera höga positioner.

KVINNOR OCH KRIG

I KONFLIKTER ÄR 70 procent av dödoftren civila, en majoritet av dem är kvinnor och barn.

Kvinnor och barn utgör 80 procent av världens flyktingar.

► **UNDER KONFLIKTER** våldtas och utnyttjas kvinnor och flickors systematiskt, till exempel under krigen på Balkan, i Tjetjenien, Kambodja, Colombia och i Sudan. Sommaren 2008 antog FN:s säkerhetsråd Resolution 1820 som slår fast att våldtäkt och andra former av sexualiserat våld i krig kan ses som krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord.

► **KVINNOR OCH FLICKOR INGÅR** många gånger i de stridande styrkorna i konflikter, som bland annat soldater, hushållerskor och sexslavar.

I krigen i Liberia, Sierra Leone, Uganda och Nepal beräknas kvinnor och flickor ha utgjort en tredjedel av de stridande grupperingarna.

På Sri Lanka var cirka 40 procent av de 51 000 barn som deltog i striderna flickor. Efter kriget var det svårt för flickorna att återvända till sina hem och familjer. Många blev socialt utstötta.

► **MÄNS VÅLD MOT KVINNOR** ökar under och efter konflikt visar erfarenheter från Kvinna till Kvinna samarbete med över 100 kvinnoorganisationer i södra Kaukasus, Balkan och Mellanöstern. Kvinnors rättigheter försvagas

ofta efter konflikt och ojämställdheten mellan kvinnor och män ökar. Kvinnors rörelsefrihet begränsas och det blir svårare för kvinnor att delta i samhället.

► **INTERNATIONELLA SAMFUNDETS** närvaro kan leda till sexuella övergrepp och att kvinnor utnyttjas. I konflikttrabbade områden närvarar ofta det internationella samfundet, till exempel fredsbevarande styrkor från FN, Nato, Afrikanska Unionen (AU), EU och internationella organisationer som arbetar med bistånd och fredsarbete. Under senare år har det uppmärksammats att internationella samfundets närvaro ökar efterfrågan på sex i utbyte mot pengar eller mat. I bland annat Elfenbenskusten, Haiti och Demokratiska Republiken Kongo har FN-personal missbrukat sin makt genom att utnyttja flickor och kvinnor. Sexköp bidrar till den organiserade brottsligheten som ofta kontrollerar både prostitution, människohandel och vapen- och narkotikahandel.

Internationellasamfundet måste representeras av både kvinnor och män. En blandad grupp har tillgång till hela befolkningen. I FN:s fredsbevarande styrkor har än så länge cirka två procent kvinnor deltagit.

Pushing the limits

WWW.KVINNATILLKVINNA.SE